

Катя Кузмова-Зографова

**„ЛЕВАНТИНКИТЕ“ НА ДИМИТЪР ДИМОВ
(В КОНТЕКСТА НА БЪЛГАРСКИЯ СПОР ЗА РАСИЗМА
ПРЕЗ 30^{ТЕ})**

„...Тя бе в тънка бяла рокля и широкопола сламена шапка, според тогавашната мода, чийто цвят образуваше прекрасно съчетание с мургавия оттенък на лицето ѝ. Сега под смекчения блясък на слънцето то излъчваше по-ярко левантийския си чар, в който трептеше сладострастие, меланхолия и отпуснатост. Но под нежната усмивка, под замрежения поглед и сладостния овал на формите му Бенц за първи път долови един странен и жесток облик на тая мекота, на тая отпуснатост в гласа, в движенията, в израза на цялата ѝ личност.

- За какво мислите, Айтел? - попита тя внезапно.

- За расата ви! - каза Бенц.

- У мен са кръстосани няколко раси!

- Само две! - каза Бенц, гледайки сините кръгове под очите ѝ.

Тя се усмихна замислено. Наистина, в златистите отражения на очите ѝ прозираше оная меланхолична чувственост, която е вековно наследство на жените от Изток.

Бенц каза, че кръстосването на расите създава жестоки индивиди, и за пример посочи мулатите.

- Жестоки!... - повтори тя, като извърна към него очите си, които продължаваха да бъдат все тъй странно замрежени и отпуснати. - О, мили мой, но какво от това?... Тъй ще ме обичате по-силно!“

Откъсът е от първия роман на Д. Димов – „Поручик Бенц“, излязъл през 1938 г. Портретът е на „фройлайн“ Елена Петрашева, първата от галерията женски образи, които критиката поставя под общия знаменател: „екзотични“. Ако се вгледаме в тази „екзотика“ обаче, ще открием неочаквани неща.

Най-широкият контекст, в който можем да ги впишем, е този на световната литература, описваща „жените от Изтока“, иначе казано „ориенталското“ срещу „европейското“. Разбира се, в географски смисъл Левантът е само част от необятния Ориент, но смислово те се припокриват. И ако „ориенталската“ тема присъства още в „Перси“ на Есхил, у Гьоте („Западно-източен